

<https://helda.helsinki.fi>

Svenskan i det finländska affärslivet

Lassus, Jannika

2019-05-06

Lassus, J & Tanner, J 2019, Svenskan i det finländska affärslivet . i M Bianchi, D Håkansson, B Melander, L Pfister, M Westman & C Östman (red), Svenskans beskrivning ppy 36 : Förhandlingar vid trettiosjätte sammankomsten. Uppsala 25 27 oktober 1917, s. 119-129, Svenskans beskrivning 36, Uppsala, Sverige, 25/10/2017.

<http://hdl.handle.net/10138/304903>

cc_by_nc_nd
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Svenskan i det finländska affärslivet

Jannika Lassus & Johanna Tanner

Lassus, Jannika & Tanner, Johanna, 2019: Svenskan i det finländska affärslivet. I: Bianchi, Marco, Håkansson, David, Melander, Björn, Pfister, Linda, Westman, Maria & Östman, Carin (red.), *Svenskans beskrivning 36. Förhandlingar vid trettiosjätte sammankomsten. Uppsala 25–27 oktober 2017*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. S. 119–129.

1 Inledning

I det globala affärslivet lyfts ofta engelskan fram på bekostnad av de nationella språken. Detta görs i synnerhet i företags språkprinciper som fastslår engelska som koncernspråk. Vardagen kan dock se annorlunda ut. Fastän engelska är det officiella arbetsspråket visar en rad studier att de nationella språken också är viktiga (t.ex. Josephson & Jämtelid 2004, Charles & Louhiala-Salminen 2007, Barner-Rasmussen 2011).

I Finland har de nationella språken finska och svenska ett starkt skydd när det gäller myndigheternas språkanvändning (språklag 423/2003). Däremot berör språklagstiftningen i mycket liten utsträckning den privata sektorn. Där styr ekonomiska intressen såsom exportmarknaderna verksamheten och språkvalet. De största exportländerna för finländska råvaror och produkter var år 2016 Tyskland, Sverige, Förenta staterna, Nederländerna och Ryssland (Tull 2017). De utländska bolagen stod år 2016 för ca 17 % av de anställda och ca 22 % av företagets omsättning i Finland. Bland dessa är det de svenska bolagen som sysselsätter flest (Statistikcentralen 2017). Sverige och svenskägda bolag har med andra ord en viktig roll i den finländska ekonomin, varför vi kan anta att svenskan också har det.

I denna artikel ger vi en bild av ett urval svenskspråkiga finländares rapporterade språkanvändning i den privata sektorn i Finland hösten 2017, med fokus på användningen av svenska (jfr Tanner & Lassus 2018). Studien bygger på en enkätundersökning som presenteras i detalj längre fram. Vi redogör för enkätsvar som gavs av 63 personer som sade sig ha gått grundskolan på svenska, som var anställda i den privata sektorn och som uppgav att de hade svenska eller både svenska och finska som modersmål.¹ Syftet med artikeln är att

¹ Vi inkluderar i urvalet även dem som i enkäten uppgett alternativet ”både svenska och finska” som sitt modersmål eftersom ett flertal finlandssvenskar identifierar sig som tvåspråkiga. En sådan kategori används inte av myndigheterna utan de som har gått grundskolan på svenska har svenska som skolbildningsspråk och behandlas bl.a. i den högre utbildningen som svenskspråkiga (statsrådets förordning om universitetsexamina 794/2004).

redogöra för i hur stor utsträckning och i vilka kommunikationssituationer respondenterna uppger sig använda svenska, finska och engelska i affärlivet i Finland hösten 2017.

De data som vi fått in genom enkäten analyseras utifrån en kvantitativ och deskriptiv ansats. Eftersom våra data är begränsade görs inga statistiska analyser av dem och resultaten kan inte generaliseras. Däremot berättar denna studie om en grupp finlandssvenskars språkanvändning och kommunikation i affärlivet år 2017. Den nya kunskap som vi tar fram behövs för såväl språkpolitiska som undervisningsstrategiska diskussioner och kan användas av lärare som undervisar i de berörda språken på gymnasier, högskolor och universitet. Artikeln är disponerad så att vi efter forskningsöversikten presenterar respondenterna som grupp och resultaten av vår enkät. Till sist diskuterar vi våra resultat och jämför mot tidigare forskning.

2 Forskningsöversikt

Vid forskning om språkanvändning i affärlivet är analys av faktiska kommunikationssituationer eller texter sällan möjlig p.g.a. sekretessregler. Ett fåtal nordiska forskare har lyckats få tillgång till autentiska interna kommunikationssituationer i företagsvärlden (t.ex. Charles & Louhiala-Salminen 2007, Kangasharju 2007). Följaktligen har som metoder för att samla in data använts intervjuer, observationer och enkätstudier (t.ex. Josephson & Jämtelid 2004, Breckle & Schlabach 2017) eller kombinationer av dessa (t.ex. Strömman 1995, Sörlin 2000, Karlsson 2006, Charles & Louhiala-Salminen 2007, Gunnarsson 2009, Barner-Rasmussen 2011). Om skrivandet vid myndigheter och organisationer som kan föras till ”det allmänna” vet vi mer om, trots att bl.a. Tiililä (2011) påtalar bristen på autentiskt forskningsmaterial även då det gäller forskningen om myndighetsspråk. Bland annat Gunnarsson (1992) och Söderlundh (2012) analyserar textproduktion i autentiska situationer inom den offentliga sektorn i Sverige.

I några finsk-svenska fusionerade företag var de vanligaste kommunikationssituationerna möten, e-post och telefon. I synnerhet i de finländska företagen skrev man mycket e-post (Charles & Louhiala-Salminen 2007:424). I undersökningen av Granvik & Lassus (2011) var de vanligaste kommunikationssituationerna e-post, telefonsamtal, samtal med kolleger och presentationer. Vidare var det uppenbart att alla tre språk också används i stor utsträckning för att läsa texter, rentav mer än för att skriva dem. Strömmans undersökning av arbetsplatskommunikationen på tvåspråkiga företag visade att modersmålet används i stor utsträckning i arbetet (1995:145–146). I den interna kommunikationen tenderar svenskspråkiga dock att byta till finska när en finskspråkig person kommer med i samtalet (Strömman 1995:90–102, se också Holmqvist 2017).

I större globala företag är engelska ofta koncernspråket, men i de nordiska enheterna, på nationell nivå, används också svenska (Barner-Rasmussen 2017:186–192). Enligt Barner-Rasmussen (2011, 2017) använder finländska företag med ekonomiska intressen i Sverige i sin finländska interna kommunikation och kundkommunikation främst finska och med leverantörer främst finska och engelska. Svenska är ett viktigt språk i kommunikationen med ”moder-, syster- och dotterbolag i Sverige” (Barner-Rasmussen 2017:184–185). I finsk-svenska fusionerade företag är engelska det gemensamma interna språket (t.ex. Charles & Louhiala-Salminen 2007, Kangasharju 2007). De anställda kommunicerar mest internt under arbetsdagen och uppskattningsvis 80 % av den interna kommunikationen förs på modersmålet (Charles & Louhiala-Salminen 2007:424).

Finlands näringsliv EK placerar engelskan på första plats och svenskan på andra plats i sina utredningar om företagets behov av språkkunnig arbetskraft (t.ex. EK 2010, 2014). Även andra språkkompetenser efterlyses av EK, men inget annat språk har gått förbi svenskan än, trots att bl.a. ryska, tyska, franska och språk som talas i tillväxtländer nämns. I Breckles & Schlabachs (2017) enkätundersökning ställdes en fråga om det vore bättre att alla i det flerspråkiga företaget talade engelska. Av respondenterna tog 84 % avstånd från påståendet. Anställda på olika nivåer i företaget, med olika utbildningsnivå, position och arbetsuppgifter, förhåller sig dock på olika sätt till språk (t.ex. Strömman 1995). Josephson & Jämtelid (2004:145–147) konstaterar att engelska används mer i skrift och i högre positioner, i synnerhet i företag med engelska som det interna språket. På lägre nivåer och i företag med svenska som internt språk används svenska. I finländska företag med täta kontakter till Sverige har det visat sig vara en tydlig fördel för karriären att kunna svenska (Barner-Rasmussen & Lönnholm 2017).

3 Datainsamlingen och enkätrespondenterna

Företag är måna om att bevara sina affärshemligheter. Arbetstagare binds av bl.a. arbetsavtalslagen (55/2001) och lagen om företagshemligheter (595/2018) som förbjuder anställda att avslöja information om sitt arbete. Vi valde att samla data om språkanvändning i affärlivet genom en anonym enkätundersökning. Enkätrespondenterna utgör inte ett planerat urval utan ett riktat bekvämlighetsurval (Trost 2012:31 f.). Detta innebär att länken till enkäten spreds genom Svenska handelshögskolans alumnätverk och LinkedIn-sidor samt genom våra egna nätverk. Vi riktade vår inbjudan att besvara enkäten till personer som är verksamma i näringslivet, dvs. den privata sektorn i Finland. Enkäten skapades i det nätbaserade enkätverktyget Webropol och var öppen under september månad 2017. Den besvarades av totalt 200 personer med olika språklig bakgrund, verksamma i olika sektorer.

Enkätfrågornas innehåll utformades utifrån tidigare enkäter (Strömman 1995, Granvik & Lassus 2011, Lassus 2014) och vår erfarenhet som lärare i språk och kommunikation vid Svenska handelshögskolan. Trost 2012 följdes när det gäller principerna för enkätundersökningar. Därtill följde vi Hultåkers (2012) rekommendationer när det gällde utformningen av enkäten för webben. Några testpersoner besvarade enkäten och föreslog ändringar och tillägg. Den slutliga enkäten innehöll 22 innehållsfrågor, en fråga om deltagande i en uppföljande intervju och åtta frågor om bakgrundsvariabler. Det gick att lämna frågor obesvarade och på de flesta innehållsfrågor gick det att välja flera svarsalternativ. I beräkningen av procentuella andelar räknas andelen i första hand utifrån antalet möjliga svar ($n=63$).

För att uppfylla syftet med denna artikel har vi gjort ett urval bland enkätrespondenterna. Vi inkluderar, som tidigare nämnts, de enkätrespondenter som uppger att de har gått i svensk grundskola, som arbetar i den privata sektorn och som svar på frågan om modersmål valt svarsalternativet ”svenska” (59 enkätrespondenter) eller ”både finska och svenska” (4 enkätrespondenter). Framöver i artikeln avser vi denna grupp ($n=63$) då vi skriver ”respondenterna”.

Vi menar att det är relevant att veta något mer om respondenterna. Därför beskriver vi gruppen med några traditionella beskrivningar och klassificeringar. Könsfördelningen är rätt jämn, 45 % kvinnor och 55 % män. Merparten av respondenterna, 89 %, är i åldern 36–60 år. 55 % är i åldersspannet 41–50 år. Det är med andra ord personer som kan antas ha deltagit i arbetslivet ett antal år. Över hälften (55 %) uppger att de på fritiden använder mest svenska och 33 % att de använder både finska och svenska. Med andra ord är svenskan ett närvarande språk i vardagen för 88 % av respondenterna.

Respondenternas utbildningsbakgrund varierar och 51 (81 %) har en högskoleexamen, dvs. de är högutbildade. Den största gruppen med 28 respondenter (44 %) har en utbildning inom handel och samhällsvetenskaper. Möjligen är dessa alumner från Svenska handelshögskolan då vår enkät speciellt spreds i högskolans alumnätverk. Av respondenterna uppger närmare 89 % (56 personer) att de har en högre position i företaget, dvs. de arbetar som chefer, högre tjänstemän, specialister eller experter. Vid tolkningen av resultaten bör dessa bakgrundsuppgifter om respondenterna beaktas. Dessutom har de valt att lägga sin tid på att besvara en enkät om språk och kommunikation. Med andra ord har de som besvarat enkäten ett intresse för dylika frågor.

4 Resultat

4.1 Intern och extern språkanvändning

En fråga i enkäten gällde vilket företagets interna språk är. Flervalsfrågan löd: ”Det interna språket på min huvudsakliga arbetsplats är officiellt”. På flera fö-

retag går det att använda flera språk internt, varför det gick att välja mer än ett språk i denna fråga. De interna språken på respondenternas arbetsplatser är finska (32 st., 51 % av respondenterna), engelska (31 st., 49 % av respondenterna) och svenska (27 st., 43 % av respondenterna). Svenska är alltså ett av de interna språken eller det interna språket på 27 respondenters arbetsplats.

Vi frågade också hur ofta respondenterna använder svenska, finska och engelska såväl internt med andra anställda som externt med kunder och intressenter. Användningen specificerades inte. Flervalsfrågorna löd: ”På jobbet använder jag med andra anställda” respektive ”På jobbet använder jag med kunder och intressenter”. Alla respondenter har inte fyllt i det som gäller för varje språk. De procentuella andelarna i tabellerna 1 och 2 är beräknade utifrån antalet svar på frågan, 62 resp. 61. Tabell 1 och 2 sammanfattar hur ofta respondenterna uppgav att de tre språken användes internt respektive externt.

Tabell 1. Språkanvändning internt (n=62; andel i procent).

	svenska	finska	engelska
Dagligen	71	76	42
Varje vecka	15	13	16
Varje månad	3	2	5
Mera sällan	6	2	8
Aldrig	5	5	13

Respondenterna uppgav att de använder främst svenska och finska internt dagligen, så att finska används dagligen av 76 % av respondenterna och svenska används av 71 %. Trots att engelska är det näst vanligaste interna språket på arbetsplatsen officiellt, då 49 % av respondenterna uppgav att det är ett officiellt internt språk, är det inte lika vanligt i den interna kommunikationen. Om alternativen ”dagligen” och ”varje vecka” sammanslås uppgav 89 % av respondenterna att de använder finska internt, 86 % att de använder svenska internt och 58 % att de använder engelska internt. De nationella språken finska och svenska används i högre utsträckning som interna språk, trots att de kanske officiellt inte är företagets interna språk. Detta stämmer överens med tidigare forskning av bl.a. Charles & Louhiala-Salminen (2007).

Tabell 2. Språkanvändning externt (n=61; andel i procent).

	svenska	finska	engelska
Dagligen	43	66	36
Varje vecka	28	26	31
Varje månad	7	3	8
Mera sällan	13	5	18
Aldrig	3	0	2

I den externa kommunikationen med kunder och intressenter uppgav 66 % av respondenterna som besvarat frågan att de dagligen använder finska, 43 % använder dagligen svenska och 36 % använder dagligen engelska. Om alternati-

ven ”dagligen” och ”varje vecka” sammanslås uppger 92 % att de använder finska, 71 % att de använder svenska och 67 % att de använder engelska externt. I den externa kommunikationen mot kunder och intressenter används finskan fortsättningsvis i hög utsträckning, medan svenskan används mindre externt än internt. Engelska används mer i externa kommunikationssituationer än i interna även om 18 % uppger sig använda engelska externt mera sällan.

4.2 Muntliga kommunikationssituationer

Enkäten efterfrågade respondenternas språkanvändning i olika muntliga kommunikationssituationer under den senaste månaden. Flervalsfrågan löd: ”Under den senaste månaden har jag använt (välj alla som gäller)”. Tabell 3 sammanfattar respondenternas svar med procentuella andelar.²

Tabell 3. Språkval och muntlig kommunikation under den senaste månaden (n=63; andel i procent).

	svenska	finska	engelska
i samtal med kolleger på min arbetsplats	89	86	54
i telefonsamtal utan bildkontakt	81	87	63
under videokonferenser eller internetsamtal med bildkontakt	33	40	33
under möten	62	75	56
i förhandlingar	43	57	40
när jag har hållit en presentation eller annat muntligt framförande	40	51	46

De muntliga kommunikationssituationer som respondenterna uppger sig ha deltagit i under den senaste månaden är främst samtal med kolleger, telefonsamtal och möten. Mer än hälften av respondenterna säger sig ha deltagit i dessa kommunikationssituationer på de tre språken. Videokonferenser och andra bildsamtal har använts i lägre grad och individuella presentationer håller respondenterna mera sällan.

Respondenterna använder mest svenska i samtal med kolleger på arbetsplatsen. Svenska används också i telefonsamtal och under möten. Finska används i hög grad i alla muntliga situationer, t.ex. telefonsamtal, i samtal med kolleger och under möten. Förhandlingar förs främst på finska. Engelska används främst för telefonsamtal, under möten och i samtal med kolleger. Mindre än hälften av respondenterna använder engelska i de andra muntliga kommunikationssituationerna, men engelska används mer än svenska för presentationer eller andra muntliga framföranden.

Respondenternas rapporterade frekventa användning av svenska och finska internt återspeglas i de muntliga kommunikationssituationerna. I samtal med kolleger används i första hand de nationella språken, vilket överensstämmer med tidigare forskning (t.ex. Strömman 1995 och Charles & Louhiala-Salmi-

² I tabell 3 och 4 presenteras flervalsalternativen i samma ordning som i enkäten.

nen 2007). Svenska verkar användas mer frekvent än engelska i de flesta av de muntliga kommunikationssituationerna som efterfrågades i enkäten. Landets majoritetsspråk finska är det språk som respondenterna använder mest.

4.3 Skriftliga kommunikationssituationer

Frågorna om språkval i skriftliga kommunikationssituationer efterfrågade kommunikationen och språkanvändningen i arbetet och under den senaste månaden. De två flervälsfrågorna löd: ”Under den senaste månaden har jag i arbetet använt (välj alla som gäller) när jag enskilt eller i grupp har skrivit” och ”Under den senaste månaden har jag i arbetet använt (välj alla som gäller) när jag enskilt eller i grupp har läst”. Vi är medvetna om att vi i frågornas svarsalternativ blandar såväl genrer som kommunikationskanaler. Vi motiveerar detta med att för den vanliga språkanvändaren är det inte självklart eller viktigt att skilja kommunikationskanalen, t.ex. e-post, från den aktivitet eller den typ av text som överförs genom kanalen (t.ex. ett e-postmeddelande som innehåller en offert med bilagor). I tabell 4 presenteras de skriftliga kommunikationssituationer där respondenterna uppger att de har skrivit och läst på svenska, finska och engelska under den senaste månaden.

Tabell 4. Språkval och kommunikation i skrift under den senaste månaden (n=63; andel i procent).

	svenska		finska		engelska	
	skrivit	läst	skrivit	läst	skrivit	läst
e-postmeddelanden	90	83	100	95	84	87
korta meddelanden (t.ex. Whatsapp, sms, Snapchat)	68	60	62	62	32	37
inlägg i sociala medier (t.ex. LinkedIn, Twitter, Facebook)	40	52	25	51	35	56
reklamtexter eller säljmaterial (t.ex. annonser, reklambrev)	17	33	21	51	13	35
ansökningar (t.ex. om finansiering)	8	11	5	14	6	8
offerter	19	22	27	35	14	30
formellare texter (t.ex. genmälen, svar på reklamation)	16	13	33	29	16	16
pressmeddelanden	8	13	11	16	6	29
informerande brev och utskick	27	38	32	52	19	48
enkäter och undersökningar	16	22	13	24	6	22
utredningar eller rapporter	25	32	27	46	33	48
verksamhetsplaner och -berättelser	13	21	11	25	17	21
artiklar eller kolumner	16	38	8	46	13	43
produktbeskrivningar	19	27	21	35	24	41
kontrakt eller andra juridiska dokument	13	19	17	16	24	32

Respondenterna rapporterar att de skriver på svenska främst korta meddelanden och inlägg i sociala medier, dvs. rätt informella och korta texter. Andra situationer där respondenterna rapporterar att de skriver svenska är bl.a. e-post-

meddelanden, informeringar och utskick samt utredningar eller rapporter. De här texterna är i sin tur lite längre, och kan vara varierande till sitt innehåll och sin formalitetsgrad. Svenska används i lägre grad än finska och engelska när det gäller läsning. Mer än 50 % av respondenterna uppger dock att de läser på svenska e-post, korta meddelanden samt inlägg i sociala medier.

På finska skriver respondenterna mest e-postmeddelanden, reklamtexter eller säljmaterial, offerter, formellare texter samt informeringar och utskick. Andra situationer där respondenterna meddelar att de skriver finska är bl.a. korta meddelanden, inlägg i sociala medier, utredningar eller rapporter samt produktbeskrivningar. De texter respondenterna skriver på finska är av varierande längd, varierande formalitetsgrad och har olika kommunikativa syften. På finska läser respondenterna motsvarande texter som de uppger att de skriver: e-post, korta meddelanden samt inlägg i sociala medier, reklamtexter eller säljmaterial, offerter, formellare texter, informeringar och utskick m.fl. Respondenterna både skriver och läser på finska ett stort antal olika texter med varierande funktioner. Detta kräver avancerade läs- och skrivfärdigheter på finska.

Respondenterna rapporterar att de på engelska skriver utredningar eller rapporter, produktbeskrivningar samt kontrakt eller andra juridiska dokument. Mer än 20 % av respondenterna uppger också att de skriver e-post, korta meddelanden och inlägg i sociala medier på engelska. De texter som respondenterna uppger sig skriva mest på engelska är längre texter som ska uppfylla vissa formella krav. Vidare krävs det fackkunskaper för att skriva dem. De andra texterna som respondenterna skriver på engelska är i sin tur kortare och kan vara av mindre formellt slag. Respondenterna uppger att de läser mer på engelska än på svenska i de flesta kommunikationssituationer som gavs i flervalsfrågan. De läser rentav mer på engelska än på finska när det gäller inlägg i sociala medier, pressmeddelanden, utredningar eller rapporter, produktbeskrivningar samt kontrakt eller andra juridiska dokument. Såsom de texter respondenterna skriver på engelska är texterna som läses längre specialtexter och facktexter.

Den vanligaste kommunikationssituationen i skrift på alla tre språken är e-postmeddelanden. Vi vet inte vilket slags innehåll som meddelandena har och vilken uppgift som löses eller funktion som utförs med e-postmeddelandena. De kommunikationssituationer som respondenterna uppger att de skriver och läser i lägre grad, t.ex. ansökningar, är kanhända mindre vanliga i den privata sektorn. Viss textproduktion, såsom att skriva pressmeddelanden, hanteras av avdelningar eller personer med denna typ av texter som sin specialitet.

Det finns också språkvisa skillnader mellan de skriftliga kommunikationssituationerna. Till exempel pressmeddelanden och kontrakt eller andra juridiska dokument läses oftare på engelska än på de nationella språken. Kontrakt eller andra juridiska dokument skrivs också i högre grad på engelska, tillsammans med utredningar och rapporter samt produktbeskrivningar. Det verkar

finnas en arbetsfördelning mellan språken i den privata sektorn som behöver undersökas närmare i ett annat sammanhang.

5 Diskussion och slutsatser

Ovan har vi utifrån enkätsvar utrett i hur stor utsträckning och i vilka kommunikationssituationer svenska, finska och engelska används av svenskspråkiga och tvåspråkiga finländare i affärlivet. Resultaten gäller för en begränsad grupp respondenter hösten 2017.

Då vi beskrev respondenternas bakgrund konstaterade vi att de har valt att besvara vår enkät, dvs. är intresserade av språkfrågor. Dessutom är svenskan närvarande på fritiden, och därmed sannolikt också på arbetet. Respondenterna har en varierad utbildningsbakgrund och utbildningsnivån är hög. De arbetar i höga positioner i den privata sektorn. Studien har gett en bild av denna högutbildade grupps språkval och kommunikationssituationer. Denna grupp använder minst tre språk, finska, svenska och engelska, i sitt arbete för ett flertal varierande och krävande kommunikationssituationer.

Det vår forskning inte visar är hur språkanvändningen i den privata sektorn ser ut för de som inte använder svenska på sin fritid, de som har en lägre utbildningsnivå eller en lägre position på företaget. Vi har inte beaktat respondenternas bostadsort eller region, men våra resultat liknar de i Strömman (1995) som undersökte företag i Österbotten. Vi kan inte heller säga om det finns skillnader mellan yngre och äldre personer, eftersom de flesta respondenterna tillhör samma ålderskategori. Det kunde vara relevant att i framtida undersökningar inkludera frågor om bostadsort eller region samt frågor om företagets koppling till Sverige och andra länder, för att se vilka ekonomier och marknader som mest påverkar företaget.

Vår undersökning visar att landets majoritetsspråk finska är det språk som används mest. Respondenterna talar, läser och skriver mycket på finska i varierande och krävande kommunikationssituationer. Respondenternas skolbildningsspråk svenska används muntligt i samtal med kolleger, i telefonsamtal och under möten. Vanliga svenska texter för respondenterna är e-postmeddelanden, korta meddelanden och inlägg i sociala medier, men en del längre texter skrivs och läses också. Engelska används mer i skriftliga kommunikationssituationer än i muntliga, och mera för läsning än för skrivande. Flera av texterna är mer krävande facktexter. I vissa kommunikationssituationer läser respondenterna mer på engelska än på de nationella språken. Detta liknar Josephsons & Jämtelids (2004) resultat där personer i högre position använde engelska i hög utsträckning. En mer detaljerad undersökning av vilka texter som skrivs och läses på de olika språken borde utföras för att se om det finns en arbetsfördelning mellan språken i den privata sektorn och vilken den i sådana fall är.

Respondenterna använder mycket engelska, men vi menar att engelskan inte dominerar, inte ens i företag där engelska är det enda interna språket eller ett av de interna språken. Knappt under hälften av respondenterna arbetar vid företag där svenska, ensamt eller tillsammans med andra språk, är ett officiellt internt språk i företaget. Våra svenskspråkiga och tvåspråkiga respondenter använder svenska i stor utsträckning i synnerhet internt, men också i kontakter till kunder och intressenter. Engelskan har inte trängt undan svenskan i affärs-livet i Finland.

Litteratur

- Arbetsavtalslag (55/2001)*. <www.finlex.fi>.
- Barner-Rasmussen, Wilhelm, 2011: *Affärer eller business? En studie av språkanvändningen i det ekonomiska samarbetet mellan Finland och Sverige*. (Magma-studie 5.) <http://www.magma.fi/images/stories/reports/ms1105_biz.pdf> (2019-02-16).
- Barner-Rasmussen, Wilhelm, 2017: När valet står mellan engelska och svenska. I: Tandefelt, Marika (red.), *Språk i skola och samhälle. Svenskan i Finland – i dag och i går*. Vol II:2. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 183–196.
- Barner-Rasmussen, Wilhelm & Lönnholm, May, 2017: Svenskan i finländskt näringsliv – till nytta eller till besvär? I: Tandefelt, Marika (red.), *Språk i skola och samhälle. Svenskan i Finland – i dag och i går*. Vol II:2. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 161–182.
- Breckle, Margit & Schlabach, Joachim, 2017: Multilingualism in Finnish companies – selected results of the LangBuCom-project. I: *Kieli, koulutus ja yhteiskunta – syyskuu 2017*. <www.kieliverkosto.fi/journal> (2019-02-16).
- Charles, Mirjaliisa & Louhiala-Salminen, Leena, 2007: Vems språk talas, vilken är verksamhetskulturen? Intern kommunikation och språkval i finsk-svenska fusionerade företag. I: Kangas, Olli & Kangasharju, Helena (red.), *Ordens makt och makens ord. Svenskt i Finland – finskt i Sverige IV*. (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 682:4.) Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 416–447.
- EK, 2010: *Työelämässä tarvitaan yhä useampia kieliä. EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu 2009*. [I arbetslivet behövs allt fler språk. EK:s personal- och utbildningsförfrågan 2009.] Helsingfors: Finlands näringsliv EK.
- EK, 2014: *Kielitaito on kilpailuetu. EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu 2014*. [Språkkunskaper är en konkurrensfördel. EK:s personal- och utbildningsförfrågan 2014.] Helsingfors: Finlands näringsliv EK.
- Granvik, Anton & Lassus, Jannika, 2011: *Dagens och framtidens affärskommunikation – nuläget och utmaningar*. Opublicerad undersökning. Helsingfors: Centret för språk och affärskommunikation, Svenska handelshögskolan.
- Gunnarsson, Britt-Louise, 1992: *Skrivande i yrkeslivet. En sociolingvistisk studie*. Lund: Studentlitteratur.
- Gunnarsson, Britt-Louise, 2009: *Professional discourse*. (Continuum discourse series.) London: Continuum.
- Holmqvist, Jonas, 2017: Vad vill den finlandssvenska kunden? Om företagens språkval och om kundbetende. I: Tandefelt, Marika (red.), *Språk i skola och samhälle. Svenskan i Finland – i dag och i går*. Vol II:2. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 197–207.

- Hultåker, Oscar, 2012: Webbenkäter. I: Trost, Jan, *Enkätboken*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur. S. 135–145.
- Josephson, Olle & Jämtelid, Kristina, 2004: Engelska som concernspråk, svenska som fikaspråk, arabiska som modersmål? I: *Engelskan i Sverige. Språkval i utbildning, arbete och kulturliv*. (Småskrift utgiven av Svenska språknämnden.) Stockholm: Norstedts. S. 134–156.
- Kangasharju, Helena, 2007: Interaktion och inflytande. Finländare och svenskar vid mötesbordet. I: Kangas, Olli & Kangasharju, Helena (red.), *Ordens makt och makens ord. Svenskt i Finland – finskt i Sverige IV*. (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 682:4.) Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 341–377.
- Karlsson, Anna-Malin, 2006: *En arbetsdag i skriftsamhället. Ett etnografiskt perspektiv på skriftanvändning i vanliga yrken*. (Småskrift utgiven av Språkrådet. Skrifter utgivna av Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen, 2.) Stockholm: Norstedts.
- Lag om företagshemligheter* (595/2018). <www.finlex.fi> (2019-02-16).
- Lassus, Jannika, 2014: Från menyer till författningar. Svensköversättarens vardag i Finland. I: Lindström, Jan m.fl. (red.), *Svenskans beskrivning 33*. Förhandlingar vid trettio tredje sammankomsten för svenskans beskrivning, Helsingfors 15–17.5.2013. Helsingfors: Helsingfors universitet. S. 224–232.
- Språklag 423/2003*. <www.finlex.fi> (2019-02-16).
- Statistikcentralen, 2017: *Utländska dotterbolag i Finland 2004–2016*. Uppdaterad 18.12.2017. <<http://findikaattori.fi/sv/102>> (2019-02-16).
- Statsrådets förordning om universitetsexamina 794/2004*. <www.finlex.fi>.
- Strömman, Solveig, 1995: *Två språk på arbetsplatsen. Status och förändring*. (Acta Wasaensia no 44 Språkvetenskap 7.) Vasa: Vasa universitet.
- Söderlundh, Hedda, 2012: Myndigheternas textproduktion – skribenter och texter vid Försäkringskassan. I: Nyström Höög, Catharina, Söderlundh, Hedda & Sörlin, Marie, *Myndigheterna har ordet. Om kommunikation i skrift*. (Språkrådets skrifter 14.) Stockholm: Norstedts.
- Sörlin, Marie, 2000: *Skrivande i sex europeiska företag. En studie av professionellt skrivande på banker och ingenjörbyråer i Sverige, England och Tyskland*. TeFa 36. Institutionen för nordiska språk. Stockholm: Stockholms universitet.
- Tanner, Johanna & Lassus, Jannika, 2018: Kotimaiset kielet työelämässä: suomenruotsalaisten raporttoimat kokemukset työelämän viestintätilanteista ja saamastaan kielinopetuksesta. [De inhemska språken i arbetslivet: finlandssvenskars rapporterade erfarenheter om arbetslivets kommunikationssituationer och undervisningen i de inhemska språken.] *Afinlan vuosikirja* [Afinlas årsbok]. <<https://journal.fi/afinlavk>> (2019-02-16).
- Tiililä, Ulla, 2011: Sanoilla lavastettu virasto. Tietoyhteiskunnan arkea sosiaali- ja hoiva-aloilla. [Verket iscensatt med ord. Informationssamhällets vardag i social- och vårdbranscherna.] I: Johansson, Marjut, Nuolijärvi, Pirkko & Pyykkö, Riitta (red.), *Kieli työssä. Asiantuntijatyön kielelliset käytännöt*. [Språk i arbete. Expertarbetets språkliga praktiker.] Helsingfors: SKS. S. 162–189.
- Trost, Jan, 2012: *Enkätboken*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Tull, 2017: *Utrikeshandel 2016. Fickstatistik*. <http://tulli.fi/sv/artikel/-/asset_publisher/ulkomaankauppa-2016-taskutilasto> (2019-02-16).

Svenskans beskrivning 36

Förhandlingar vid trettiosjätte sammankomsten
Uppsala 25–27 oktober 2017

Redigerad av
Marco Bianchi, David Håkansson, Björn Melander, Linda Pfister,
Maria Westman & Carin Östman

UPPSALA
UNIVERSITET

2019

© 2019 respektive författare

urn:nbn:se:uu:diva-378180

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-378180>

ISSN 1102-3619

ISSN 0083-4661

ISBN 978-91-519-1037-6

Sättning: Textgruppen i Uppsala AB

Tryckt i Sverige av ÅTTA.45 Tryckeri

Uppsala, Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 2019